

2011:3

Arlövs kyrka – ljussättning och flytt av altare

Antikvarisk medverkan 2010

Maria Sträng

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2011:3

Arlövs kyrka

- ljussättning och flytt av altare

Antikvarisk medverkan
Arlövs socken, 1204
Burlövs kommun
Skåne län

Maria Sträng

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.se

© 2011 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2011:3
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: *Korpartiet i Arlövs kyrka efter flyttning av altare och montering av ny ljussättning*
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

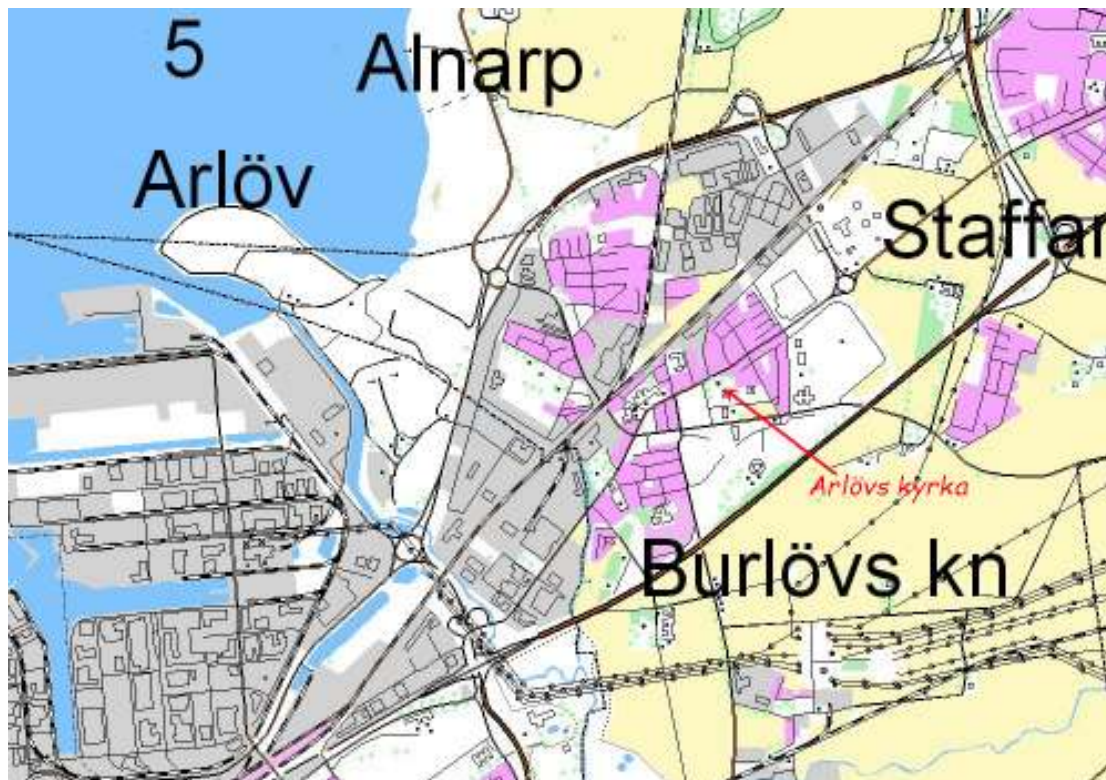
Arlövs kyrka – ljussättning och flyttning av altare

Innehåll

Sammanfattning	5
Administrativa uppgifter	5
Inledning	5
Utförda åtgärder	6
Avvikelser från handlingarna	7
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	7
Iakttagelser under arbetena	7
Handlingar med relevans för ärendet	7
Fotobilaga - altarflytten	9

Kommunkarta i Skåne med Burlöv kommun färgmarkerad

Översiktskarta Burlövs kommun med Arlövs kyrka pilmarkerad.

Sammanfattning

Följande är en rapport över den antikvariska medverkan vid ny ljussättning och flytt av altaret i Arlövs kyrka. I samband med dessa åtgärder har även installation av ny ljudanläggning utförts.

Administrativa uppgifter

Objekt	Arlövs kyrka
Socken	Arlöv
Kommun	Burlöv
Länsstyrelsens beslut	2010-07-22 (dnr 433-45480-09)
Byggherre/beställare	Burlövs församling
Arkitekt	Bengt Jacobsson, Bygg-A
Inredningsarkitekt	Anna Sandberg
Entreprenör	Jelmo El AB (el) Kyrkoreparationer AB (bygg) OneStone AB (altarflytt)
Antikvarisk medverkan	Maria Sträng, Regionmuseet/Landsantikvarien i Skåne
Byggnadstid	september-november 2010
Slutbesiktning	2010-11-24 (ljus och altarflytt)

Inledning

Arlövs kyrka är uppförd i slutet av 1800-talet. En större förändring av korpartiet utfördes under 1960-talet. Nya glasmålningar utförda av den danske glaskonstnären Morgen sattes in i korets fönster och den ursprungliga altartavlan demonterades för att få fri sikt mot de nya glasmålningarna. Kvar lämnades altarringen, av okänd anledning. I och med 2010 års åtgärder lyfts altaret fram, både bokstavligt och bildligt.

Flytten av altaret påbörjas. Altarringen demonteras och flyttas för förvaring i församlingsgårdens källare. Golvet i altarringen togs därefter bort. Efter altarflytten kompletterades golhytan med klinkerplattor liknande resterande golhyta.

Utförda åtgärder

Spotlights har monterats uppe på och under den norra och den södra sidoläktaren. Framme i koret har två spotlights monterats, en på norra och en på södra väggen, bakom pilastrar som bär korvalvet. Nytt ljusmanövreringsbord har installerats och ersatt tidigare manövreringsbord i utrymmet nedanför södra bänkraden. All nyinstallation har utförts så att endast minimala ingrepp i väggar och äldre inredning har behövts göras.

En förstärkning av golvet under altarets nya plats utfördes nere i källaren. Altarets nya placering ligger 1,5 m framför den tidigare placeringen.

I samband med altarflytten sänktes höjden något på altaret (ca 20 mm lägre sockel). Förändringen gjordes för att få en bättre anpassad höjd för prästen som efter flytten kan stå bakom altaret och fira gudstjänst, *Versus Populum*, vänd mot församlingen.

Den nya altarsockeln kompletterades på baksidan med kalkstensplattor (Grå G2 polerad) från Naturstenkompaniet (fd Ölandssten AB). Till sockeln framsidan återanvändes de plattor som tidigare satt på baksidan.

Altarringen har demonterats och finns bevarad som inventarier i församlingsgårdens källare.

Tillverkning av nytt mobilt altare har utförts enligt ritningar och beskrivning som tillståndsansökan har kompletterats med.

Avvikelser från handlingarna

Inga större avvikelser från handlingarna har behövts göras. Under arbetets gång har kompletterande handlingar angående nytt mobilt altare och uppsättning av krucifix på korets östra vägg (bakom altaret) tillkommit i samråd med antikvariskt medverkande.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Arbetena är utförda enligt Länsstyrelsens beslut. Kyrkan har förändrats till fördel för 1960-talets tillskott i kyrkan i och med att altarringen har tagits bort och altaret lyfts fram. Motiven till förändringen är tydligt formulerade och finns som bifogad handling i tillståndsansökan (*Att flytta ett altare* av Bo Sandahl, kyrkoherde i Burlövs församling).

Iakttagelser under arbetena

I och med demonteringen av altaret i samband med flytten kunde altarets befintliga konstruktion dokumenteras. Altaret byggdes upp på samma sätt efter flytten. Stefan Rosdahl från OneStone, som hade ansvar för flytten, fotograferade hela processen. Några av hans bilder bifogas rapporten i en fotobilaga. Fotodokumentationen finns också tillgänglig i Regionmuseets arkiv i Lund.

Altaret består av lodrätt stående kalkstensplattor, som är fästa med smidet plattjärn på en platsmurad sockel, och en bordskiva som hålls på plats av sin tyngd (350kg enligt uppgift). Runt sockeln sitter kalkstensplattor som limmats fast på plats. Kalkstenen som altaret är byggt av kommer från Öland.

Under altarringens parkettgolv återfanns en profilmall för murningsarbeten och ett pappersark daterat 1899 från något som kunde tydas som ett julspel.

Handlingar med relevans för ärendet

Arlövs kyrka – tillståndsansökan (med ljussättningsförslag från Ljusdesign, 2009-06-01, och planritning *Förflyttning av altare*, förslag 2009-05-25) Inredningsarkitekt Anna Sandberg, daterad 2009-06-18

Arlövs kyrka – förstärkning under altare. Konstruktionsritning, Göran Persson, Byggnadskonstruktioner, daterad 2009-09-08

Arlövs kyrka – komplettering gällande tillståndsansökan 20090618, Inredningsarkitekt Anna Sandberg, daterad 2010-05-17

Samordningsmöte nr 1 – Burlövs församling, daterat 2010-09-08

Kompletterande åtgärder angående ljud i Arlövs kyrka, yttrande från Länsstyrelsen i Skåne län, daterat 2010-10-22

Arlövs kyrka, knäfall. Tre ritningar: skala 1:20, detalj skala 1:2, detalj skala 1:1, Inredningsarkitekt Anna Sandberg, daterad 2010-10-25

Samordningsmöte nr 2 – Burlövs församling, daterat 2010-11-09

Arlövs kyrka – montering av krucifix mot vägg. Ritning med två bifogade fotografier, Inredningsarkitekt Anna Sandberg, daterad 2010-11-16

Lund 2011-01-14

Maria Sträng

Fotobilaga - altarflytten

Altarets kalkstensskivor tillverkades i en sån maskin som bilden visar. Maskinen finns bevarad och är fortfarande i bruk på Naturstenskompaniet (fd Ölandssten). Stefan Rosdahl på OneStone var på plats och fotograferade.

Altaret före flytten. Altarringen med parkettgolv har anläggnats. Kortsidorna och altarets ovalsida är opolerade och ränder från tillverkningen blir till dekorativt mönster (jmf bild ovan).

Demonteringen har påbörjats. Locket som ligger löst lyfts av och därefter tas skivorna på sidorna bort.

Skivorna märks före demontering.

Altaret byggs upp på samma sätt på den nya platsen.

Locken läggs på – vördsamt.

Den nygjutna sockeln kläds med polerade kalkstensplattor.

Altaret på sin nya plats som ett fristående altare.

Samtliga bilder i fotobilagan, med undantag av den sista, är tagna av Stefan Rosdahl på OneStone. Bilderna finns tillgängliga digitalt på Regionmuseets arkiv i Lund.

Regionmuseets rapportserie 2011

Kulturmiljö

1. Södervidinge kyrka – ny församlingslokal under läktaren, Södervidinge sn, AM, Petter Jansson och Maria Sträng, 2010
2. Snårarpskeramiken. En aktivitetsbunden produktion, Vä sn, Ceramologisk undersökning, Birgitta Hulthén
3. Arlövs kyrka – ljussättning och flytt av altare, Arlövs sn, AM, Maria Sträng, 2010

1.

Förkortningar: AF- antikvarisk förundersökning AK- antikvarisk kontroll AM- antikvarisk medverkan AU- arkeologisk utredning DK- dokumentation, övrigt FU- arkeologisk förundersökning KA- kulturhistorisk analys MD- murverksdokumentation OU- osteologisk undersökning PJ- projektrapport VP- vårdplan UN- arkeologisk undersökning BD- byggnadsdokumentation BAD- byggn-ark-dokumentation BMU- byggnadsminnesutredning
